

Klar for barn og
nytt familieliv:

Jakob og
Elisabeth
Asserson
Ingebrigtsen

- VI GLEDER OSS MASSE

SPORTEN

Hver mandag:
TV-GUIDE

9
SIDER

WVG

FINN
KODEN
- VINN
GULL!

NR. 35 • MANDAG 5. FEBRUAR 2024 • UKE 6 • KR. 43,00

Foto: ISTOCK

Flere eldre rammes av KJØNNSSYKDOMMER

Ny norsk
studie
vekker
oppsikt

● SIDE 10, 11 og 12

Northug tilbake:

**- KAN
BLI VM-
AKTUELL**

Eirik Myhr
Nossum

SPORTEN

BUNNPRIS

SPAR MER

**GULE
UKER**

www.bunnpris.no

SMÅGODT
Pr. kg
89.00 /KG

TOALETTPAPIR HVIT LAMBI
12 pk pr. pk
20.21 /PR 100M

PEPSI MAX
1.5 l x 6 fl. + pant
8.88 /L

GULROT I POSE
1 kg pr. pk

Tilbudene gjelder fra 5. februar, eller så lenge beholdningen rekker. Gjelder kun private husholdninger. Forbehold om prisendringer, trykfeil og utvalgte varer.

FLERE ELDRE FÅR KJØNNSSYKDOMMER

2024-02-05

Optional[© VG]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

10 **NYHETER**

MANDAG 5. FEBRUAR 2024 **VG**

2988

Så mange tilfeller av kjønnssykdommen gonorré i Norge ble registrert i fjor. Dette er rekord i antall tilfeller og over tusen tilfeller flere enn i 2022. Det viser tall P4-nyhetene har hentet fra Folkehelseinstituttet.

1104 av smittetilfellene var kvinner. Dette er en økning på 122 prosent, eller 605 flere tilfeller enn i 2022.

– For kvinnene så er de som smittes stort sett under 30. Vi har unge kvinner ned i 16 år som kommer og blir smittet med gonorré, sier lege Trine Aarvold ved Sex & Samfunn til P4. (NTB)

KLAMYDIA-VEKST

Etter en kraftig nedgang under pandemien, har antallet tilfeller av klamydia og gonorré steget betydelig igjen. Bruk kondom, oppfordrer FHI og Sex og samfunn.

Det ble totalt meldt om 29 271 tilfeller av klamydia i 2022, noe som gjør til at det er den mest utbredte kjønnssykdommen her til lands.

Fiertallet av klamydia-tilfellene, 58 prosent, var kvinner. Den gjenspeiles også i testtallene, som viser at 69 prosent av alle testene skjer blant kvinner. (NTB)

ALDER INGEN HINDRING:

En ny internasjonal studie viser at antallet eldre med kjønnssykdommer i Norge har gått opp.

Illustrasjonsfoto: ISTOCK

Forskere
advarer etter
oppsiktsvekkende
studie:

**FLERE ELDRE
FÅR KJØNNSSYKDOMMER**

Av ANNE BERGSENG

Antallet som har kjønnssykdommer har økt blant godt voksne i Norge, viser oppsiktsvekkende ny forskning. Ekspertene roper varsku om funnene, og har klare meninger om årsakene.

Den norske befolkningen blir stadig eldre, og i 2030 vil det for første gang være flere eldre enn barn i Norge. Det at flere eldre lever lenger og har flere sunne og aktive år, er et viktig helsemål, ifølge Helsedirektoratet.

Generalforsamlingen i FN har kalt tiåret vi er inne i for «UN Decade of Healthy Ageing». I en ny internasjonal studie publisert i det anerkjente tidsskriftet The Lancet Healthy Longevity, ser forskerne på den globale forekomsten av hiv og andre seksuelt overførbare sykdommer, som syfilis, klamydia, gonorré, trichomoniasis og genital herpes.

Studien ble gjort på voksne i alderen 60–89 år i 294 land, i perioden fra 1990 til 2019, med utgangspunkt i «The Global Burden of Disease

Study 2019».

Bakgrunnen for studien er at det foreligger mye informasjon om seksuelt overførbare sykdommer blant yngre og middelaldrende, men det mangler kunnskap om forekomsten blant den eldre befolkningen.

Svekket immunforsvar

Eldre kan være mer utsatt for seksuelt overførbare sykdommer av flere årsaker.

– Ulike biologiske, psykologiske, kulturelle og samfunnsmessige faktorer bidrar til dette. De kan blant annet ha et svekket immunforsvar, de skilles i større grad enn tidligere, og flere eldre får nye partnere. De bruker også i mindre grad beskyttelse når de har sex. De eldre er også mer på reise enn tidligere, og tester seg i mindre grad for kjønnssykdommer, sier Evandro Fei Fang, som er en av forskerne bak den nye studien.

Han er førsteamanuensis ved Institutt for klinisk medisin ved Universitetet i Oslo og

professorkompetent forsker ved Akershus universitetssykehus.

Fang jobber hovedsakelig med sunn aldring og forebyggende medisin, og fikk Demensforskningsprisen fra Nasjonalforeningen for folkehelsen i fjor.

Den nye studien er et samarbeid med epidemiologer fra Fudan University i Kina.

Fang peker på at hovedfunnet i studien i internasjonal sammenheng er at det er en økning i antallet med hiv og andre kjønnssykdommer i enkelte regioner, selv om antallet globalt ikke øker.

– Likevel indikerer antallet nye tilfeller at kjønnssykdommer fremdeles er en stor helseutfordring blant eldre.

– Overraskende

Det var mer enn 77 000 nye tilfeller av hiv, og nesten 26,5 millioner nye tilfeller av andre kjønnssykdommer hos den eldre aldersgruppen i 2019. I noen regioner er også antallet økende. Den største økningen så man i Øst-Europa, Sentral-Asia og Stillehavsregionen i

NY STUDIE: Evandro Fei Fang er en av forskerne bak en ny studie om eldre og kjønnssykdommer.

Foto: SOFIE LAUTRUP

Asia.

I Norge har antallet som har kjønnssykdommer i aldersgruppen 60 til 89 år økt de siste tre årene, fra omtrent 1600 tilfeller i 1990 til rundt 1700 tilfeller i 2019. Økningen er generelt størst blant menn. Tallene for hiv sank i samme periode.

Forskerne peker på at det i samme periode har blitt flere i denne aldersgruppen, og at noe av årsaken til veksten også kan være at flere tester seg.

Illustrasjonsfoto: ISTOCK

«Generelt er det mye oppmerksomhet om forebygging av hiv og andre kjønnssykdommer blant yngre. Eldre er ofte ekskludert fra disse programmene.»

Godt voksne bør være obs: Ny forskning viser at også eldre rammes av kjønnssykdommer. Forskerne mener de bør beskytte seg på lik linje med unge. Illustrasjonsfoto: ISTOCK

– Det er overraskende at det er flere med kjønnssykdommer i denne aldersgruppen i Norge. Vi tror kanskje at godt voksne har mer kunnskap, er mer forsiktige og opptatt av sikker sex, men dataene viser faktisk at de er mindre forsiktige. Det kan være fordi de tenker at de ikke blir gravide, og derfor har mindre vilje til å bruke beskyttelse, sier Fang.

Han peker også på at den utbredte bruken av blant annet Viagra og sexindustrien i enkelte land bidrar til ytterligere spredning.

Fang mener at vi også bør stille spørsmål ved hvorfor vi har flere tilfeller nå enn tidligere, med tanke på at befolkningen har høyere utdanning og har lettere tilgang til beskyttelse.

– Det er også et poeng at det er en nedgang i antallet i de andre nordiske landene.

Oppfordrer til kampanje

Han mener kjønnssykdommer blant den eldre aldersgruppen er et oversett felt i norsk helsevesen.

– Generelt er det mye oppmerksomhet om forebygging av hiv og andre kjønnssykdommer blant yngre. Eldre er ofte ekskludert fra disse programmene, sier Fang.

Han mener også at det er en manglende bevissthet om seksuell helse hos godt voksne. Helsepersonell er heller ikke alltid klar over denne siden av helsen blant eldre.

– Dette kan føre til mangelfull kommunikasjon til eldre om seksuell helse og risiko

for hiv og andre kjønnssykdommer.

Fang mener funnene er et varsku til den eldre befolkningen og til norske helsemyndigheter.

– Norske helsemyndigheter bør rette oppmerksomheten mot bevisstgjøring og mot å redusere fordommene mot disse sykdommene. De viktigste tiltakene er å fokusere på utdanning og bevisstgjøring både blant helsepersonell og eldre voksne om dette temaet. Det er også sentralt å jobbe mot fordommer og misoppfatninger.

Helsepersonell kan også samarbeide med eldre-sentre og organisasjoner for å løse

problemet.

– Jeg tror Norge bør satse på en ny og stor offentlig kampanje om sikker sex.

Viktig påminnelse

Marte Kvittum Tangen er leder i Norsk forening for allmennmedisin og spesialist i allmennmedisin.

Hun mener funnene i den nye studien er en viktig påminnelse både for befolkningen og til dem som arbeider i helsetjenesten.

– Tidligere har det vært liten oppmerksomhet rundt dette temaet, og det er nok også slik at det ikke har blitt testet så mye for kjønnssykdommer hos eldre. Tidligere underdiagnostikk kan også være en av forklaringene på at tallet er høyere.

Hun mener at med en økende andel eldre i befolkningen, flere med partnerbytter, mer

reising, mindre bekymring for å bli gravid eller infertil og økende muligheter til å få medisinsk hjelp til et aktivt seksualliv, vil seksuelt overførbare sykdommer bli vanligere hos de eldre.

Tangen peker på at det er viktig at pasientene snakker om problemene og bekymringene de har med fastlegen.

Samme budskap

– Så kan også vi fastleger bli enda flinkere til å snakke om seksuell helse og oppfordre til testing. Et av våre nyeste kurs fra Senter for kvalitet i legetjenester, handler om sunn seksuell helse hele livet, hvor formålet er å gi fastlegene mer kunnskap om ivaretagelse av seksuell helse hos pasientene sine.

Hun mener at den eldre aldersgruppen bør få samme budskap som hun gir til ungdommer:

– Det er ikke mulig å se på noen om de har klamydia eller andre kjønnssykdommer».

– Det er bare kondom som beskytter mot smitte, og testing for klamydia ved partnerbytter. Det er også viktig å teste for de andre sykdommene om det har vært kjent risiko eller ved symptomer. Forekomsten av gonorré har økt mye de siste årene. Det er også viktig at kvinner mellom 25 og 69 år følger screeningprogrammet mot livmorhalskreft. Der er prøvene nå endret slik at alle testes for HPV (humant papillomavirus). HPV er også en seksuelt overførbart smitte, men viruset kan ligge i «dvale» i mange år før den slår ut på prøven.

Inkludere eldre

Arild Johan Myrberg er seniorrådgiver i Divisjon for folke-

helse og forebygging i Helsedirektoratet.

Han peker på at det fra helsemyndighetene side har vært mer fokus på seksuell helse generelt blant eldre de siste årene, ikke minst gjennom «Strategi for seksuell helse. Snakk om det» (2017-2022).

– At det også er eldre som får kjønnssykdommer, er noe vi også er nødt til å forholde oss til og ta fatt i. Samtidig kan årsaken til at det er flere som har disse sykdommene, være at det er blitt vanligere å teste seg.

– Jeg tror uansett det er viktig at vi som helsemyndighet inkluderer eldre i våre faglige råd og retningslinjer, og at vi ikke utdefinerer eldre som seksuelt aktive mennesker. Er du seksuelt aktiv, er du utsatt for seksuelt overførbare sykdommer selv om du er over 60 år. Det er viktig at leger og annet helsepersonell stiller de riktige spørsmålene om seksuell aktivitet, slik at de riktige testene blir tatt når det er påkrevet.

Myrberg peker på at for mange har for eksempel kondom kanskje ikke vært et aktuelt spørsmål på årtier, fordi man har hatt en fast partner.

– Så kommer man kanskje i en ny livssituasjon, og da er det viktig at den enkelte tar en ny vurdering av å beskytte seg, og det er også viktig at helsetjenesten er bevisst på dette.

NY LIVSSITUASJON: Arild Johan Myrberg i Helsedirektoratet peker på at også eldre kan komme i en ny livssituasjon hvor man må tenke på å beskytte seg mot kjønnssykdommer.

Foto: FINN OLUF NYQUIST

MER DIALOG: Leder i Allmennlegeforeningen, Marte Kvittum Tangen, mener fastlegene kan bli flinkere til å snakke med sine eldre pasienter om seksuell helse.

Foto: THOMAS ECKHOFF

